Verschillen tussen scholen blijven bestaan

De wereld kampt al twee en een half jaar met de gevolgen van COVID-19. Tijdens deze periode werden scholen en leerlingen geconfronteerd met schoolsluitingen, afstandsonderwijs en lesuitval. Welke consequenties heeft dit gehad voor de leergroei van verschillende typen leerlingen in het Nederlandse onderwijs in het schooljaar 2021/2022 en hoe verhoudt zich dat tot de leergroei in het schooljaar 2020/2021? Zijn de verschillen tussen scholen groter of juist kleiner geworden?

In deze factsheet kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We kijken daarbij afzonderlijk naar:

- De leergroei in het eerste schooljaar sinds COVID-19 (tussen de E-toets in 2019/2020 en de E-toets in 2020/2021)
- De leergroei in het tweede schooljaar sinds COVID-19 (tussen de E-toets in 2020/2021 en de E-toets in 2021/2022)

We vergelijken deze periodes met de leergroei van vóór COVID-19: van de E-toets van 2016/2017 naar de E-toets in 2017/2018 én van de E-toets van 2017/2018 naar de E-toets in 2018/2019 (= vóór COVID-19).[1]

Om de leergroei tussen domeinen makkelijker te kunnen vergelijken, standaardiseren we de leergroei op dezelfde schaal, waarbij de gemiddelde leergroei vóór COVID-19 de 0-lijn is. Zo kunnen we in de onderste delen van de figuren zien wat de afwijking in de leergroei is ten opzichte van de periode vóór COVID-19 en bij welk domein die afwijking het grootste is.[2]

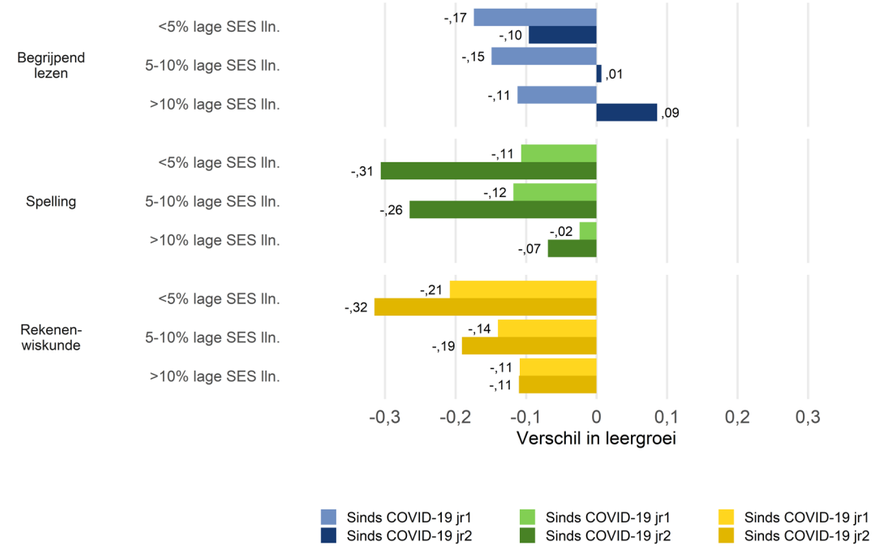
Highlights

De vertraging in de leergroei is het grootste voor:

- Leerlingen op scholen met een kleiner percentage lage-SES-leerlingen in beide COVID-schooljaren
- Leerlingen in niet stedelijke gebieden, bij spelling en rekenen-wiskunde in het tweede COVID-schooljaar.
- Leerlingen op kleine scholen in beide COVID-schooljaren.
- Leerlingen op scholen met een hoge schoolweging in het eerste COVID-schooljaar, terwijl dit in het tweede COVID-schooljaar juist leerlingen op scholen met een lage schoolweging zijn.

Alle analyses in deze factsheet laten effecten zien bovenop de verschillen in effecten naar opleiding ouders.

Figuur 1. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste en tweede COVID-schooljaar voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde**, uitgesplitst naar het percentage leerlingen met een lage sociaaleconomische status (SES) op school**

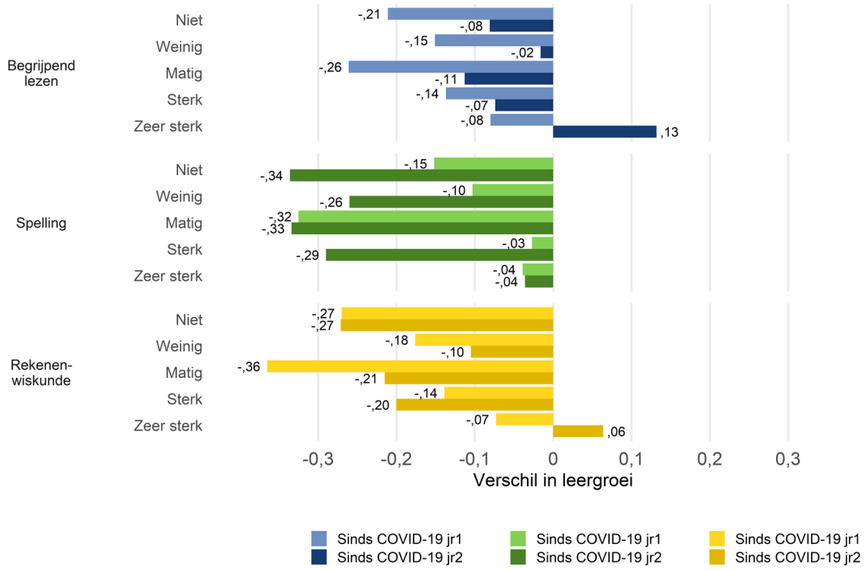
In **figuur 1** zien we dat leerlingen op scholen met een *kleiner* percentages lage-SES-leerlingen[3] (<5% lage-SES-leerlingen) zowel in het eerste als in het tweede COVID-jaar de *grootste* vertraging in de leergroei hebben opgelopen voor alle domeinen. Bij spelling en rekenen-wiskunde geldt zelfs dat alle groepen leerlingen in het tweede COVID-jaar meer vertraging hebben opgelopen dan in het eerste COVID-jaar. Bij begrijpend lezen is dat andersom: hier hebben alle groepen leerlingen juist minder vertraging in het tweede COVID-schooljaar.

Figuur 2 laat zien dat de leergroei ook verschilt afhankelijk van de mate van stedelijkheid van scholen.[4] De leergroei is in het eerste COVID-schooljaar voor leerlingen in alle gebieden, behalve de zeer-sterk stedelijke gebieden, gedaald ten opzichte van de periode vóór COVID-19. In het tweede COVID-schooljaar zien we echter een andere tendens. Bij spelling en rekenen-wiskunde is de vertraging voor leerlingen in niet stedelijke gebieden in dat jaar het grootste ten opzichte van de andere stedelijkheidsgebieden. Bij spelling is de vertraging voor bijna alle scholen in het tweede jaar groter dan in het eerste COVID-schooljaar. Bij begrijpend lezen zien we juist dat de vertraging in het tweede jaar overal kleiner is dan in het eerste jaar.

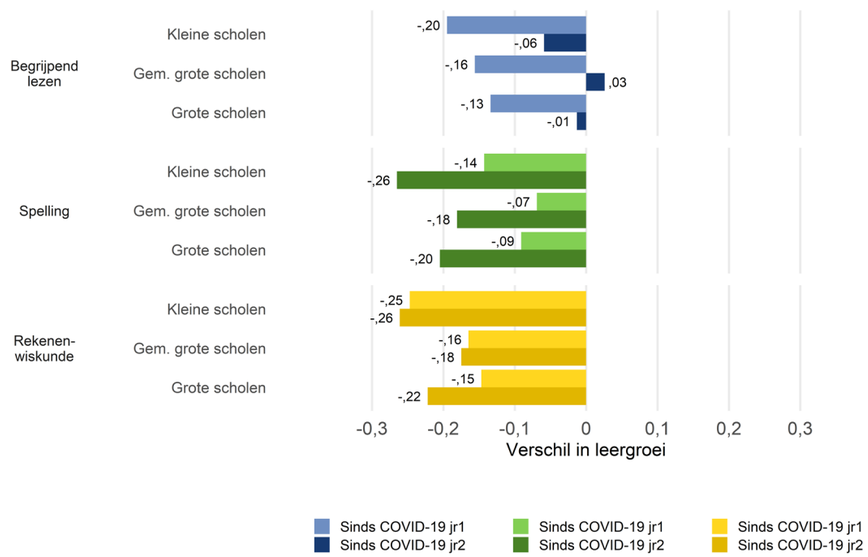
Dit is een vijfde reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheets in deze reeks over algemene leergroei van leerlingen en de verschillen tussen leerlingen, vindt u op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Haelermans, C., Van Wetten, S., Abbink, H., Baumann, S., Hendrickx, S., Hendrikse, A., Jacobs, M., Meijer, R., & Van Vugt, L. (2022). *Verschillen tussen scholen blijven bestaan*. NCO Factsheet No. 2022-9.

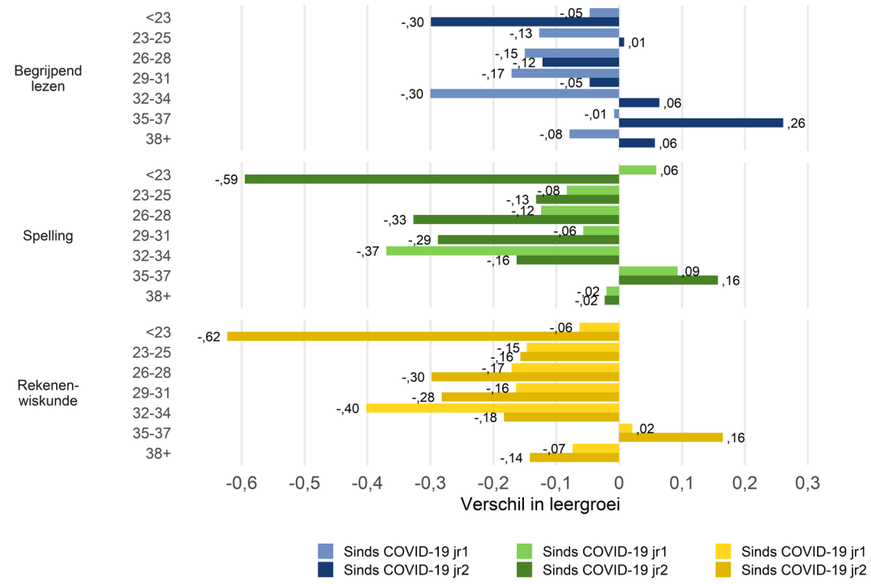
Figuur 2. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste en tweede COVID-schooljaar voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, **uitgesplitst naar stedelijkheid**

Figuur 3. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste en tweede COVID-schooljaar voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, **uitgesplitst naar schoolgrootte**

Figuur 4. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste en tweede COVID-schooljaar voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, **uitgesplitst naar schoolweging**

Figuur 3 laat zien dat in het tweede COVID-schooljaar de vertraging in de leergroei voor scholen van alle schoolgroottes *groter* is dan in het eerste jaar. Echter hebben kleine scholen[5] zowel in het eerste als in het tweede COVID-schooljaar de *meeste* vertraging in de leergroei opgelopen voor alle drie de domeinen. Bij begrijpend lezen is de vertraging in het tweede jaar voor alle drie de schoolgroottes nagenoeg verdwenen.

Figuur 4 laat zien dat naarmate scholen een hogere schoolweging hebben er in het eerste COVID-schooljaar een *oplopende* vertraging is voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde met een uitzondering voor de hoogste twee categorieën. Bij spelling zien we in het eerste COVID-schooljaar *minder verschillen* tussen de categorieën en in het algemeen minder grote vertragingen, behalve bij scholen met een schoolweging tussen 32 en 34, waar de vertraging ook in het eerste COVID-schooljaar substantieel is.

In het tweede COVID-schooljaar zien we echter een andere trend. Bij alle drie de domeinen is de vertraging in de leergroei het *grootst* voor scholen met een *lage* schoolweging. Leerlingen op scholen in de twee hoogste categorieën hebben bij alle drie de domeinen *de minste* vertraging in de leergroei, of laten zelfs een *hogere* leergroei zien dan in de periode vóór COVID-19.

Dit is een vijfde reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheets in deze reeks over algemene leergroei van leerlingen en de verschillen tussen leerlingen, vindt u op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Haelermans, C., Van Wetten, S., Abbink, H., Baumann, S., Hendrickx, S., Hendrikse, A., Jacobs, M., Meijer, R., & Van Vugt, L. (2022). *Verschillen tussen scholen blijven bestaan*. NCO Factsheet No. 2022-9.

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om de volgende nuanceringen aan te brengen:

- De resultaten in deze factsheet kunnen afwijken van voorgaande factsheets omdat we naar twee afzonderlijke jaren sinds COVID-19 kijken en deze twee jaren de twee volledige schooljaren betreffen waarin we met COVID-19 te maken hadden.
- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Wat kunnen we niet afleiden uit deze factsheet?

- Hoe de leergroei van eenzelfde leerling zich ontwikkeld heeft door de tijd. Het gaat namelijk om verschillende leerlingen in beide schooljaren. Zie voor de berekening van de leergroei van dezelfde leerlingen over de gehele COVID-periode Factsheets 2022-5 en 2022-6.
- Wat het verschil in de totale leergroei over de 2 COVID-19-schooljaren is. Doordat het verschillende leerlingen betreft is het niet mogelijk om het verschil in de leergroei van de twee afzonderlijke schooljaren bij elkaar op te tellen.

Wat kunnen we wél met de informatie uit deze factsheet?

- De leergroei van leerlingen in twee aparte schooljaren tijdens COVID-19 vergelijken met de leergroei vóór COVID-19.
- De leergroei van leerlingen in de twee aparte schooljaren met elkaar vergelijken. Was de vertraging in de leergroei van leerlingen in groep 6 in het eerste COVID-19 schooljaar bijvoorbeeld groter dan de vertraging in leergroei van de leerlingen die in het 2e COVID-19-schooljaar in groep 6 zaten?

Eindnoten

1. We laten het schooljaar 2019/2020 (E-toets van 2018/2019 naar de E-toets in 2019/2020) buiten beschouwing omdat COVID-19 halverwege dit schooljaar begon en het daarmee geen zuiver vóór of sinds COVID-19-schooljaar is.
2. Voor verdere uitleg zie de Technische Toelichting op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*.
3. Leerlingen met een lage sociaaleconomische status hebben laagopgeleide ouders, komen uit een gezin met een laag inkomen en/of hebben ouders waarvan één of beiden geen betaald werk hebben.
4. Niet-stedelijk (N): = <500 omgevingsadressen/km2. Weinig (W): 500 tot 1000 omgevingsadressen/km2; Matig (M): 1000 tot 1500 omgevingsadressen/km2; Sterk (S): 1500 tot 2500 omgevingsadressen/km2; Zeer sterk (ZS): >=2500 omgevingsadressen/km2.
5. Kleine scholen: tot en met 140 leerlingen; Grote scholen: meer dan 220 leerlingen.

Dit is een vijfde reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheets in deze reeks over algemene leergroei van leerlingen en de verschillen tussen leerlingen, vindt u op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.